

BOHDANA KAMINSKÉHO

SEBRANÉ SPISY

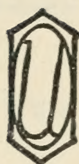
VERŠEM I PROZOU

SVAZEK I.

POHÁDKA O NEJŠŤASTNĚJŠÍM

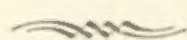
ČLOVĚKU

BOHDANA KAMINSKÉHO

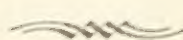
SEBRANÉ SPISY

VERŠEM I PRÓZOU

SVAZEK I.

POHÁDKA O NEJŠŤASTNĚJŠÍM ČLOVĚKU

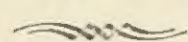

1921

ČESKÁ GRAFICKÁ UNIE A. S. V PRAZE

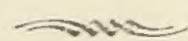
B O H D A N   K A M I N S K Ý

POHÁDKA O NEJŠŤASTNĚJŠÍM ČLOVĚKU

SEBRANÝCH SPISŮ VERŠEM I PRÓZOU

SVAZEK I.

1 9 2 1

ČESKÁ GRAFICKÁ UNIE A. S. V PRAZE

POHÁDKA

O NEJŠŤASTNĚJŠÍM

ČLOVĚKU

Psáno r. 1914—1921.

I.

Tak byla jednou princezna,
spanilá, tuze hezká —
takových věru ve světě
již namále je dneska.

Od hlavy k patě neměla
ni nejmenšího kazu,
však dvorní dohazovač, ten
se naposílá vzkazů!

Princezna ale pokaždé
nabídku prostě vrátí,
prý jsou jí pro smích, vzkázala,
ti páni kandidáti!

Což, ta si může vybírat,
jeť dcerkou pana krále,
a jednou zdědí korunu,
trůn, žezlo a tak dále.

Král nosil zlaté brnění,
na nohou zlaté škorně,
krejčímu, ševci, ministrům,
všem gáži platil vzorně.

Kdys ovšem býval taky mlád,
má dosud na to svědky,
a dokonce i milostné
prý kdysi míval pletky —

Však tomu všemu, bohudík,
či bohužel, je dávno,
ba pradávno . . . teď zmoudřel již,
což, ostatně, je správno.

Teď jinými již starostmi
královské srdce jato —:
zestaral k posledu již tak,
že sám se styděl za to.

Už někdy sotva nohy plet,
byl, zkrátka, staromodním —
jak vykročí, tu hlasitě
kolena vržou pod Ním.

To králi zhusta bývalo
dost nepříjemné — krátce,
nebýváť člověk nejmladším
při své sedmdesátce . . .

Rád byl by šel již do pense,
měl peněz jako štěrku —
rád věřím, že by prali se
o sličnou Jeho dcerku!

Království bylo bez dluhů,
zem spořádaná byla,
jakž by se sličná princezna
ženichům nelíbila!

A byla krásná, najisto,
nejhezčí v celé říši —
ba právě, račte dovolit,
vždyť přece vím, co píši!

Ó věřte, býti malířem,
já hned a bez okolků
bych kreslil ji na diplomy
okrašlovacích spolků!

Bělostná byla jako sníh
a jako cukr sladká,
nesmírnou radost mohla z ní
mít věru paní matka.

To dcerka byla jako lusk,
že mohla právem na ni
být pyšna, na Svou princeznu,
královna, stará paní.

A věru, mohla králová
být velmi ráda tomu,
že dosud ani jednou Jí
dceř neutekla z domu.

A mohla z hodné princezny
mít radost ještě větší,
že neutekla, na příklad,
Jí s učitelem řečí.

(Jen co je pravda, vědec ten
opravdu přesličný byl,
však víc než dceři, zdá se mi,
se staré paní líbil.)

Jak povídám, nad princeznou
bděl milostivý osud,
že ani se svým lokajem
si nezadala posud.

Anebo s kočím, šoférem,
jak princezna tak mnohá —
však za to denně královna
chválila Pánaboha!

II.

Jak vidět, je má pohádka
ze staré ještě školy,
kdy nestačíval princeznám
obejda jakýkoli . . .

Svět býval tenkrát jinačí,
vše ve světě však mine
a mění se, — a ovšem dnes
i princezny jsou jiné.

I jiní byli rytíři,
jak vše se v světě mění, —
než po těch druhých princeznách
nám vlastně pranic není.

Tož vraťme se ke princezně,
jež, krásou zaříc všecka,
tak jako růže z poupěte
vyspěla v pannu z děcka.

(To věru něžně řečeno,
a básnickými slovy, —
žel, že básnický obraz ten
už není zcela nový!)

Jak ve všech lepších pohádkách,
— to předepsáno asi —
i naše měla princezna
nádherné zlaté vlasy.

Ji uviděti Loreley,
— znáte-li — nade vděkem
té krásy, možná, byla by
se zadusila vztekem.

A liliová její pleť
průsvitná, něžně bledá —
povídám: hezčí princeznu
ať někdo světem hledá!

V blankytě očí nebeských
čarovnou měla něhu
a labutí krk bělejší
byl cukrářského sněhu.

Labutí krk — — ne, přiznám se,
zde svědomí mne tlačí:
princeznin útlý krček byl
přec jen o trochu kratší.

A že byla tak spanilá,
což divu, že se béře
na zámek tolik ženichů,
div stačily jim dvéře.

A hlásili se z daleka
i z blízka, denně na sta,
však princezna jen děla: „Ať
jen táhnou zas, a basta!"

Již stará paní králová
ve strachu byla stálém,
jak bude dál, a radila
se denně s panem králem.

Ten však se nijak nevyznal
v těch věcech, nedut ani,
o dcerku starat musila
se dál jen stará paní.

Pan král se jenom vymlouval
na spoustu jiných prací —
jak slyším, zhusta bývají
mužové všichni tací.

Králová však se trápila,
že Její dcerka milá,
že Její krásná princezna
na ocet by Jí zbyla.

A pořádala dýchánky,
pozvaných přišly davy —
čert by v tom byl, aby se z nich
nevybarvil ten pravý!

A pořádala soirées
a five-o-clocky pro ně,
jichž ráčila se zúčastnit
vždy Nejvýš blahosklonně.

Vítala pány rytíře,
a hrabata, a prince —
z nich žádný však se nelíbil
spanilé krasotince.

Pan král už ráčil hubovat
na ten, jak pravil, zlořád,
že musil za ty bankety
jen platit účty pořád.

A ráčil paní choti Své
říc', ovšem velmi jemně,
že takhle na ty hostiny
mu praskne celá země.

Však přece ráčil sáhnouti
do zlata plných žoků —
a zas lítala pozvání
k novému five-o-clocku.

A rytířů i princů těch
bezpočet znovu šlo sem —
z nich každý domů, chudinka,
zas táhnul s dlouhým nosem.

A princezna jen vedla svou:
„Co ty se staráš, mamá?
Až přijde, kdo mi usouzen,
však vyběřu si sama.“

Tu králová zas na radu
šla k panu králi, — všecek
jsa zabrán prací, ani *a*
ni *b* jí na to necek'.

III.

A nová řada ženichů
zas na námluvy přišla:
bohužel, ten je nazrzlý,
a onen zase šišlá.

A jiný slova „n e j č k o n o m"
užívá stále v řeči —
princezna málem ráčila
být zachvácena křečí.

Ohavný tento nápadník
hned odevzdán byl stráži —
n e j č k o n o m se již na oči
princezně neodváží.

A přišel čtvrtý, krasavec,
však ruce se mu potí —
s tím v lásku sličné princezny
se ovšem nevlichotí.

A pátý má zas jiný kaz:
nepěkný zvyk, že zhusta
si cucá palec, — inu, jsou
ve světě různá gusta!

Pátého šestý vystřídal
a objevil se mnohý:
ten příliš velké ruce měl
a ten zas krátké nohy.

Tak nepochodil desátý,
ni jedenáctý panic
a ze všech, co jich přišlo sem,
prý žádný nestál za nic.

A každý z těchto statečných
a čackých bohatýrů
byl rád, když našel ve zdraví,
kde nechal tesař díru.

Tu jednou paní králová
si dcerku vzala stranou:
prý tak a tak, a chce-li prý
zůstati starou pannou?

A najednou té princezny
až ulekla se málem
a honem šla se poradit
nanovo s panem králem.

A pan král s trůnu vyskočil,
na němž si zdřímnul chvíli,
a hleděl, s jakou novinou
choť věrná k Němu pílí.

A děla jemu věrná choť:
„Můj nejmilejší, totiž
jde o to: s Naší princeznou
již opravdu je potíž.

Královský pane choti Můj,"
vypráví v hořkém pláči,
„to Naše dítě jediné
nám tuze chřadnout ráčí.

Je smutnější a smutnější
a bledší je den ze dne,
ba již si ani k pianu
chudinka neusedne.

Vdát by se mohla, přišli se
ucházet o ni mnozí,
jen vrtí hlavou, říká „ne!“ —
co je v tom, vědí bozi!

Zlá jakás nemoc hlodá v ní,
v královské dcerce Naší,
a to s Mých víček starostmi
za nocí spánek plaší.

„Již,“ — povídala královna,
„starostí nespím ani — —“
Pan král se vážně zahleděl
na starou jemnostpaní.

A poškrabal se v zármutku
za uchem pravým, levým —
za kterým dříve, opravdu
teď sám již vlastně nevím.

A při večeři potom Sám
princezny bledé všim' si —
opravdu, byla přepadlá
a trápila se čímsi.

Pan král se v ženských nevyznal,
(— není to taky snadné —)
však viděl Sám, že princezna
opravdu velmi chřadne.

A druhého dne poznával
jen po korsetu, zvenčí,
že princezna zas byla již
o centimetr tenčí.

I povolal hned lékaře,
ten velikou měl praksi,
a tomu rovněž princezna
se nelíbila jaksi.

Počítá dech a zkoumá tep
a při tom doktor milý
princezně ťuká na záda,
jak by to dvéře byly.

Pod paží smutné princezny
teploměr znovu vkládá
a znovu ťuká zdvořile
na urozená záda.

Však co jí schází, neříká,
ač stará paní prosí —
jen ramenoma pokrčil:
prý tento, kdesi, cosi.

Předepsal jakýs heřmánek,
či co to bylo — a ten
i onen lék byl princezně
starého čerta platen.

A přišli jiní doktoři,
učené, moudré hlavy,
a každý hlásá o sobě,
on že to všechno spraví.

Nic nespravil, a vědci ti,
všech universit chlouby,
jak dohromady sešli se,
věděli vlastně — houby.

V úzkostech pan král nadarmo
s takovou přišel na ně:
že tomu, kdo dceř uzdraví,
půl leta sleví daně.

Nejvyšší rada zdravotní
se sešla, při té kuře
však milé naší princezně
čím dál, tím bylo hůře.

Ji každý tuze litoval,
jak smutně hlavu kloní,
a v celé zemi rozhostil
se těžký smutek pro ni.

Zasmutnil pro ni všechen lid,
ten přespolní i zdejší, —
však už aby ta pohádka
zas byla veselejší!

IV.

Tu princeznino léčení
vstříc nové spělo éře:
král náhle všemi doktory
vyrazit ráčil dvéře.

Jak za tu dobu princezna
se spadla, Sám se ulek',
a okny hradu vyházel
krabičky od pilulek.

Ve velmi špatném rozmaru
být ráčil, žádných žertů
s Ním nebylo, a recepty
všech kapacit šly k čertu.

A heřmánek i jalovec,
psí sádlo a tak dále,
vše vyházeno z rozkazu
Jasného pana krále.

Tu králová dí: ,,Královský
Můj pane choti, járku,
nač přece máme v podhradí
Svou dvorní mastičkářku?

Je nade všecky doktory, —
nejučenější hlavy
nic vlastně nevědí, však ta
vše jedním slovem spraví.

Mně Samotné přec pomohla
od rheumatismu loni,
a doktoři jen mají vztek,
že více ví, než oni.

Je vskutku moudrá, každý se
po její radě shání,
i Mým královským kolenům
pomohla od píchání.

Rač kázati, by přišla sem
s tou zázračnou svou mastí —
vždyť Naše milá princezna
již skorem žebry chrastí.

Vím, žena ta ji uzdraví,
zná jistě léky proti
všem neduhům, — rač poslechnout,
královský pane choti."

I slyšel král tu moudrou řeč,
a, jak byl v ráži, honem
tu moudrou babu zavolat
si ráčil telefonem.

Ta přišla, nesla mazání
i jakýs letkvar mnohý,
a natřela tím princezně
i u postele nohy.

Pak vzala jiné mazání
a, mluvíc divná slova,
i princezně i posteli
mazala nohy znova.

A vzala třetí masť a tou
natřela bez okolků
poslední čtyry nohy — teď
jen u nočního stolku.

Zaříkávání jakési
ji plyne se rtů, klečí
a mluví slova podivná
v jakési cizí řeči.

Zázračná žena skončila
své dílo, zvolna vstává —
prý do týdne již princezna
jak rybička je zdráva.

Tu králi, kterýž ráčil se
dívati na ta kouzla,
pohnutím slza jako hrách
s Nejvyšších očí sklouzla.

I králová, jež trnula
o zdraví smutné dcerky,
nemenší slzu utřela
si tajně do zástěrky.

Zázračné ženy předpověď
se jistě splní . . . a tím
se tedy Jejich Milostem
dnes poroučela zatím.

Pan král, zas novou nadějí
a štěstím všecek záře,
ji vlídně ráčil „s bohem" dát
namístě honoráře . . .

V.

Tak minul týden, — sedmý den
od návštěvy té mine,
a princezna — co myslíte? —
zas byla zdráva? I ne!

Uplyne marně sedm dní,
uplyne týden celý,
princezna, chudák, stůně dál,
jak když se nechumelí.

Dál měla stejně jako dřív
tvářinky poubledlé —
zázračný lék tu selhal, šla
ta kouzla nějak vedle.

Ba po té celé kouzelné
a divné proceduře
ten týden bylo princezně
na konec ještě hůře.

Dál zvolna chřadla, byla již
jak setkaná jen z páry,
na plano, zdá se, vyšly ty
kouzelné čiry-čáry.

A dál zármutku těžký stín
po tváři se jí stele —
darmo jí baba mazala
i nohy u postele!

Pan král byl již tak právě syt
těch mastičkářských šaleb
a ráčil poznávati, že
šel staré babě na lep.

A ráčil býti mrzutý
jak ďábel, přišlý do let,
kdy z dlouhé chvíle k podagře
i zuby začnou bolet.

Nejvyšší rada zdravotní
již ani neodváží
se schůzí, — málem styděla
se prý již bráti gáži!

Tu dvorní myčka nádobí
o jiné ženě báji,
prý ještě zázračnější, a
osobně sama zná ji.

Ta za dvacet je doktorů
a ve všem prý se vyzná,
i v „Kurýru" kdys byla již
prý její podobizna.

Ta žena je prý zázrakem,
ne žádnou všední babou —
prý všichni světa doktoři
kam proti ní se hrabou!

I švakrovi prý pomohla
ta velmi moudrá paní,
když nemohl prý na nohy
již postavit se ani.

I toho švakra tetička,
když měla růži v hlavě,
s ní radila se, — pomohla
ta žena přímo hravě.

Prý všechno ví a všechno zná
a všechno všudy léčí —
tož navrženo, princeznu
svěřiti její péči.

Údaje dvorní myčky jsou
zapsány v akta, — krajní
ostražitosti třeba jest,
a tu pomohou tajní.

Hned vydali se na cestu
v kraj, kde panička žije —
přec musí na ni přeptati
se slavná policie.

Ke královskému dvoru než
ji pustí, nežli lze jí
princeznu svěřit, nutno dřív
znát konduitu její.

Tož na zkoumání vydali
se tajní zvláště bystří,
by vypátrali, co a jak —
v tom byli praví mistři.

Je třeba znáti smýšlení
té vychválené dámy,
a kdo jsou její příbuzní,
a přátelé, a známí.

Přec nutno dříve — moudrá tak
jen opatrnost velí —
bedlivě zkoumat rodokmen
i život její celý.

By opatrně předešlo
se všemu nebezpečí,
vyšetřit nutno její rod
po přeslici i meči.

Kdo byli její rodiče,
kdo sestry a kdo bratří,
čím všichni živí se a kam
domovským právem patří.

Je třeba znáti, platí-li
pořádně všichni daně
a kdo z nich k jaké náležel
kdy politické straně.

A s kým se stýkají i ti,
s nimiž se stýká ona —
o každém z nich se zevrubné
šetření denně koná.

Bedlivě všeho hleděno
v přezkoumávání stálém —
s princeznou bylo mezitím
již na kahánku málem.

Již byla jako pápěrka
a denně více chřadla,
až styděla se podívat
na sebe do zrcadla.

Na urozených nohou svých
již chodit mohla ztěžka,
a ta, kteráž ji spasit má,
kde, u všech kozlů, mešká?

Zjištěno posléz, žena ta
že počestně se živí, —
po přeslici byl její rod
venkoncem spolehlivý.

Po meči nalezeny však
na rodokmenu stíny:
pradědův strýček býval prý
v placení daní líný . . .

A, jakož při tom zjistily
úřední, staré spisy,
pro nechvátavost v placení
byl pokutován kdysi.

A jindy z téže příčiny
byl jemu, ač byl oddán
své vrchnosti, i klarinet
v nucené dražbě prodán.

A týž pradědův strýček vzal
kdys koláč u své tety —
což však je promlčeno již
před stopatnácti lety.

A tudíž o té ženě lze
podati vysvědčení,
že proti ní zdeúředně
námitek žádných není.

Zázračná její pověst je
úřadům povědomá,
především ale: v kostele
je takřka jako doma.

Do chrámu Páně přináší
čtvrtletně novou svíčku —
jen jednu nectnost má, to snad
po pradědově strýčku:

Prý daně ze své prakse vždy
tak nechvátavě splácí,
že slavný berní úřad má
s ní zhusta tuhou práci.

Však jinak ve všem všudy se
v bezúhonnosti jeví,
a zdeúředně o ní se
nic nedobrého neví.

VI.

Král, Jeho Milost, uvedl
ji tedy ke Své dceři,
a baba ihned princezně
tep a tak dále měří.

A vidí její tělíčko
tak zhubenělé, zchudlé,
a srdečně se podiví:
„Chudinka, jako nudle!“

„To ale přejde,“ povídá
a do práce se dává,
„za týden bude princezna
zas jako rybka zdráva.“

A mimochodem při tom se
zmínila panu králi,
že její syn je u dráhy
a službu že si chválí —

Však že by tuze prosila,
pan král kdyby tak trochu
velikou Svojí protekcí
přitlačil tomu hochu.

On, synáček, prý známost má —
když ale jeho touze
je na újmu, že doposud
je praktikantem pouze!

A rád prý by se oženil
s bohatou, hezkou, mladou, —
prý kdyby takhle mohl se
stát panem vrchním radou — —

A co se týče princezny,
do týdne prý se spraví,
pan král aby si starosti
vypudit ráčil z hlavy...

Pan syn v úřadě přeskočil
ouřadů asi dvě stě,
návratu zdraví, bohužel,
je pořád něco v cestě...

Uplynul týden, v němžto prý
se nemoc jistě poddá —
ej, bylo s babou, toť se ví,
zbytečných řečí škoda.

Pan syn měl vrchní radovství
a dekret strčil v kapsu,
princezna, jako před tím, je
dál se svým zdravím na psu.

Nic nepomohla zázračná
ta známá dvorní myčky —
a té hned kufr složili
do staré dvorské bryčky.

Dostala knížku, vyvezli
ji z královského hradu —:
že prý jí pěkně děkují
za každou příští radu.

Král, Jeho Milost, ráčil se
již tuze, velmi zlobit,
v Nejvyšší Jeho blízkosti
byl nebezpečný pobyt.

A ráčil projeviti Své
vznešené přání, aby
hrom horoucí již pomlátil
setsakramentské baby . . .

Vznešené srdce Otcovské
mučila bolest náhlá,
Nejvyšší Jeho obočí
pak zlověstně se stáhla.

To znali již: s Nejvyšších rtů
pak hromobití padá,
když Jeho Milosti se chví
Nejvyšší Jeho brada.

Tu ihned raděj na míle
se vyhnouti Mu z dáli —
zle bylo s tím, kdo do cesty
by přišel panu králi!

Mrzutě dneska uléhal
do královských Svých peřin,
v Nejvyšším srdci tísněn jsa
obavou o stav dceřin . . .

VII.

Zkoušeno na sta prostředků
a rad a léků, — žel že
na konec všechna učenost
a každá rada selže.

Ministr krásných umění
náhodou z denních listů
se dočetl o výstavě
tak zvaných futuristů.

(Již všelijaké -ismy znal,
jsou každý měsíc nové,
a vždycky něco najde se,
co jakýms -ismem slove.

Pokaždé něco na světě
již najde se, co lze snad,
ať tak či tak, do přihrádky
jakéhos -ismu vtěsnat.

Do roka se jich pravidlem
vystřídá osm, deset,
kdo moudrý, moudře s jednoho
vždy na druhý si přesed.)

A tenkrát o té výstavě
zvěst všude městem letí,
že vystavují umělci
výhradně — osmiletí . . .

Jen skupiny té náčelník
a velmistr a prorok
již starší pán byl, neboť byl
ostatních starší o rok.

A tito „muži budoucna“,
z nichž každý Mistrem slove,
slib dali si, že umění
vytvoří z brusu nové.

Především ono Umění,
jež s velkým U se píše —
ostatní vše je vedlejší
a balastem je spíše.

Z těch geniů se především
tím heslem každý řídil:
Kdo není z nás, jest nedouk,
analfabet a břídil!

A druhý článek víry: laur
buď pouze tomu uvit,
kdo hlavně vždy jen o sobě
dovede nejvíc mluvit.

A třetí článek: z umělců
kdo vskutku umí cosi,
jest věru nehoden, že zem
jej, idiota, nosí!

A prohlášeno dogmatem,
že chyba je to hrozná,
nos malovati tak, že hned
i šosák nos v tom pozná!

Nenáviděli jako hřích
protivnou nectnost onu,
a sami se jí s odporem
vyhnuli na sto honů.

A tak o jejich výstavě
se lidé vskutku přeli,
je-li to portrait, krajina,
strom, nebo hlávka zelí.

Je-li to „Rozkoš nemocných“
či „Touha Žlutých Bolů“,
a nevisí-li dokonce
snad obraz hlavou dolů.

Jen paní X., vždy nadšená
a pokroková dáma,
zde nepřela se. Nadšením
svým byla chvalně známa.

„Báječné! Velkolepé!“ Tak
to měla v obyčeji,
nadšeně zněly výstavou
superlativy její.

A tenkrát o té výstavě
zvěst velká městem letí,
jak rozesmáti dovedou
prý tihle osmiletí!

Prý i ten mrzout největší,
jak do výstavy vkročí,
je zveselen a smíchem se
mu slze řinou s očí.

Veselím záře, s druhem druh
novinu slavnou sdílí,
jak srdečně se pobavil
krásnými arcidíly.

Ve světě ještě výstavy
prý nebylo, jak tato —
ministr krásných umění
sám podíval se na to.

Zaplatí vstupné, zradostněn
prochází těmi sály,
sám vesel zří, jak dokola
se všechno smíchem válí.

A ejhle, tuť i ministru
myšlenka v hlavě raší:
„Tohle by lék byl," řekl si,
„pro pacientku naši!

Prý veselost ji uzdraví —
nuž, zde jí spása kyne!
To selže-li, pak věru již
si nevím rady jiné!"

Král, Jeho Milost, neráčil
s počátku ani chápat,
že jednou by i ministr
měl vskutku šťastný nápad . . .

A tedy smutnou princeznu
k těm arcidílům vedou —
již ani futuristé ji
rozesmát nedovedou!

Ministr krásných umění
jak provázel ji a s ní
šel sálem, čekal, brzo-li
tvářinky smíchem zjasní — —

Selhalo panu ministru,
jak přihází se časem,
a princezna jen ptala se,
proč tedy vlastně šla sem?

Proč, byť neplatí vstupného,
má na tuhleto patřit? —
Šla domů, a pro jistotu
se dala zaopatřit.

VIII.

V týž večer právě založil
kdos opět školu novou,
a její přívrženci se
puristy hrdě zovou.

Ti vystavovat budou prý
jen vůbec plátno čisté —
starými pány vůči nim
jsou páni futuristé!

Purismus, nové Umění!
Jak zázračné, jak prosté!
Jedině z něho národu
i lidstvu spása vzroste!

To jediné je schopno, by
úroveň lidstva vzneslo!
A lidstvo ji má na štěstí
zas víc o pěkné heslo!

Purismus — jaká myšlenka!
Nechť svět jak chce ji zkoumá,
vždy uvidí, že především
svou cenu praktickou má!

Když jeden -ismus netáhne
a přežije se: sláva!
již nový jeho nástupce
z tmy věků šťastně vstává . . .

Vždy čímsi znovu v životě
se těšíme či hnětem,
nějaký -ismus v záloze
vždy bude, co svět světem!

Když jeden -ismus přestane
již táhnouti a vábit,
zas kdesi nová myšlenka
obléká nový hábit.

Ideu novou šířiti,
vždy někdo dá si práci —
za novým apoštolem vždy
zas noví půjdou žáci.

Vždy, jako dosud, najdou se
ti, kdo při horké míse,
chystané na stůl lidstva, hned
ochotně přiživí se.

Vždy, všude, ve všem najdou se
ochotní vykladači,
jež učeně nám vysvětlí,
co nový -ismus značí.

A odkryjí v tom nejvyšší,
co zrodily kdy časy,
co jedině a najisto
svět zachrání a spasí!

A nespasí-li, strpení
jen mějte dva, tři týdny,
než s novým -ismem přijde zas
genius lidstva vlídný!

IX.

Purismu vůdčí idea
tak jako křišťál čistá —
zaplesej, lidstvo, kýžený
již zlatý věk ti chystá!

Epocha věky toužená
hle, z blízka již ti kývá —
jak skvělá, zázračná se ti
otvírá perspektiva!

Zásluhu o ten zázrak má
jediné spásné slovo,
tak prosté, jak je v podstatě
jen vejce Kolumbovo:

Nic nemalovat! Největší
toť mezi všemi hesly:
kdo plátno koupí, na ně sám
co chce, ať v duchu kreslí . . .

Znásilňováním svobody
prý je, když malíř chce tu
určitou svoji představu
vsugerovati světu.

Jsou školy, směry, názory,
jež po týdnu se mění —
purismus volnost naprostou
zavede do umění.

Na čisté plátno umělec
jen dá své jméno vzácné
a dílo hotovo . . . již jen
si malíř s kupcem plácne!

A když se shodnou o cenu,
což vždy je hlavní, nuže,
koupené dílo ihned si
do salonu dát může.

Na výšku nebo na délku,
jak právě se mu hodí,
to veldílo si pověsit
smí jeho Blahorodí.

A smí si po své libosti,
má času-li jen trochu,
vmýšleti, co a jak jen chce,
na plátna čistou plochu.

A zcela libovolně smí
tam, ovšem jenom v mysli,
si kreslit vše, ode všech škol
i směrů neodvislý.

Má vzácné jméno, za něž dal
malíři pěknou sumu —
ostatní ponecháno již
vlastnímu jeho umu.

Má obraz, o němž přemnozí
jsou ochotni psát ódy,
má kromě toho dílo, jež
nevyjde nikdy z módy!

Zde zastoupeny všechny má
epochy, školy, směry —
má galerii, jako jen
mecenáš málokterý!

Svou fantasií, co jen chce
si vymaluje v duchu,
na příklad ruskou vánici
v italsky modrém vzduchu.

A za chvíli, když omrzí
jej vlašské nebe, změní
zas obraz v dívčí hlavičku
s titulkem „V roztoužení . . .“

Po kosočtvercích kubismu
tam v mysli dá si znovu
studii podle přírody:
„Modlitbu drožkářovu“.

Babiččin portrét, Benátky,
Zuzanu v lázni — proč ne? —
jež opět v „Pána s cylindrem“
se zvolna měnit počne.

Impresionistický akt,
krajinu flámské školy,
zátiší, Hedu s labutí
i „Večer v Neapoli“.

Má „Podobiznu paní N.“
i „Myš v baletním sále“,
a třeba znovu Zuzanu
zas jinou, a tak dále . . .

X.

Za členy Klubu hlásili
se všichni z těch, kdož měli
nos mezi očima, — těch je
řad imposantně skvělý.

Hned fůry plátna skoupili
a došli odhodlaně
si ke truhlářům, aby jim
zrobili rámce na ně.

Krom očividných výhod i
své nevýhody má ten
moderní směr: hned závratně
stoupaly ceny pláten.

Myšlenka vznikla v pondělí,
ve středu nato z rána
veškerá plátna zásoba
již byla vyprodána.

Vzácného toho zboží již
nebylo vůbec v říši —:
žel, nemůže být puristou,
kdo sobě nepřispíší.

Kdo ještě přišel v pravý čas,
o překot, ruče pílí
obeslat novou výstavu
samými arcidíly.

Tak dodáno jich do pátku
šest tisíc pět set dvacet, —
obrazy další musila
pak jury s díky vracet.

Však za to sály skvěly se
jen vybranými skvosty;
v sobotu byla vernissáž
pro P. T. zvané hosty.

(Katalog jen jen hemží se
výpočtem cen a jmény,
jichž nositelé hodlají
se státi fenomény . . .)

A P. T. zvaní hosté, jimž
nezcela jasno, proč tu
jsou vlastně, shromáždili se
v nejúplnějším počtu.

Na důkaz, jak si v umění
vždy nových směrů váží,
krém společnosti všechen se
k té sešel vernissáži.

Již rozneslo se, že sám dvůr
sem dostaví se . . . krému
bušilo srdce . . . výbor sám
pocítil malou trému . . .

Novosti nové výstavy
se P. T. hosté diví,
krém, ku podivu, toho dne
byl jaksi zdrženlivý.

Jen paní X., vždy moderní
a pokroková žena,
div že se nerozplynula,
extází unešena.

„Báječné! Velkolepé!“ Jak
to měla v obyčeji,
hlasitě zněly výstavou
superlativy její.

Král, Jeho Milost, vskutku se
(ač toho dne měl rýmu)
též dostavil, by vzdal Svůj hold
Umění modernímu.

U schodiště byl uvítán
výborem, jenž pln ochot
se rozplynouti blahem, Jej
provázel v další pochod.

(Jak obyčejně, kolena
Nejjasnějšího Pána
vrzala tak, jak nebyla
by dávno namazána.)

Přítomní podivili se
svěžesti Jeho chůze.
Zřel prázdné plochy v rámcích a
děl: „Krásné, krásné tuze!“

Nejblahosklonněji Si dal
představit mnohé mistry,
a každý Jeho posudek,
jak vždy, byl velmi bystrý.

A ráčil nad tím vyslovit
Otcovskou radost Svoji,
že tolik zdatných talentů
se v Jeho zemi rojí —

A že za Jeho vlády se
ze svaté vůle boží
řad pěstitelů umění
tak potěšivě množí . . .

I poznámku o větrání
v Nejvyšší řeč Svou vetkal,
pochválil vzornou čistotu,
s níž všude se tu setkal.

S Nejvyšším uspokojením
vzal na vědomí péči
všech pánův, zdravé vzezření
těch, kdo se tady léčí —

Až náhle, zdejší polévku
i chutnou stravu chvále,
Si vzpomněl, t o že říci má
až pozděj, ve špitále . . .

XI.

Zakašlat ráčil, — zlobí Jej
královská Jeho rýma.
Dál svěže projde výstavou
a krásy její vnímá.

Znaleckým okem poklady
zde vystavené měří —
z těch skvostů který přinesl
by nemocné Své dceři?

Před plátnem tím i oním tak
v nerozhodnosti mešká,
princezně aby zavděčil
se tím, tuť volba těžká!

Pan zakladatel purismu
zároveň předsedou byl
té výstavy; v něm apoštol
rád s kupcem vždy se snoubil.

Byl genius a proto hned
mu bylo samozřejmé,
jak všechny tyhle starosti
s královských beder sejme.

V hluboké úctě osmělil
se říci panu králi,
že nerad se on, předseda,
sám vlastnoručně chválí,

Však že tu vystavuje též,
mistrovská díla, tři sta
jich na počet, a vlastně je
pro Ameriku chystá —

Leč kdyby jeho báječné,
nemalované malby
zůstaly v zemi, s nadšením
za polovic je dal by.

Nechť další generace se
zde, doma, na nich učí,
že vesměs prvotřídní to
jsou díla, za to ručí . . .

A vůbec, mezi kritikou
prý o tom není hádky, —
a panu králi by je dal
i na měsíční splátky . . .

Král, jemuž tato skromná řeč
vhod byla, vybrat ráčil
si plátno, jež si mistr na
stotřicet tisíc páčil.

Se vzácným dílem domů jel
ke královskému hradu,
skromnému vděčen umělci
za moudrou jeho radu.

Jej uvítala ctihodná
ze řádu sester Voršil,
a že prý se stav princeznin
dnes ještě nějak zhoršil.

Princezna má krom nemoci
i dramatické vlohy:
hodila králi obrázek
pod Nejjasnější nohy . . .

XII.

Tu radili se ministři,
hloubala slavná vláda,
však rady se ni pomoci
v tom nikdo nedohádá.

Ve sněmu vzniká debata,
jak odpomoci krisi,
myšlenky pronášeny jen
hluboké, vesměs ryzí.

By snáze mohli zachránit
královskou, chorou pannu,
zvoleno třicet řečníků,
po dvou za každou stranu.

Sjednáno, páni řečníci
že mluvit nesmí dlouze,
pro každou řeč dvě hodiny
jsou vyměřeny pouze.

Kdos navrhoval anketu,
jíž třeba jako soli,
nechť pětičlenná komise
prý ze sněmu se volí.

Pro jinou opět myšlenku
zas jiný horlí tuze:
nechť záležitost odkáže
se do plenární schůze.

A třetí zas byl pro soutěž
na vědeckou stať, která
by objasnila, jak a čím
královská stůně dcera.

Však stati přísně vědecké
se řečník jiný brání,
prý spíš by bylo na místě
lidové pojednání.

On, řečník, pro svou osobu
v té věci má-li volit,
vždy neochvějně trvá na
svém hesle: „Všechno pro lid!“

„Dost máme vědy pro vědce,“
v zápalu svatém volá,
„však spása lidstvu, pánové,
můž' vzejít pouze zdola!“

Za studii se přimlouvá
tak populární spíše,
as jako prý když Tenaten
o — o čemkoliv píše.

Či jako paní Taata,
všeumělkyně skvělá
když píše o svých úspěších,
jež na divadle měla —

Když vykládá svým ctitelům
a ctitelkám, jichž do set,
jak denně její psací stůl
jich pozdravy je poset —

A denně jejich kytice
jak v jejím bytě voní,
a jak svět celý nemluví
o jiném, nežli o ní . . .

Po pořádku zas jiný se
ke slovu řečník hlásí:
od stati té či onaké
nečeká žádné spásy.

Nevěří cenám v soutěžích,
prý zkušenost má mnohou,
co vlivuplní strýčkové
v těch věcech někdy zmohou.

Prý lidé jsou — tak povídal —
spolčeni s čerty-ďábly,
ti jako obyčejně zas,
by klidně cenu shrábli.

Nemohou sami za štěstí,
jež přímo na jich šosy
se přilepí — — tak řečník děl
a mluvil kdesi cosi.

Vítězně z každé soutěže
prý vyjdou lidé tací,
i kdyby v soutěž zadali
jen list svůj očkovací . . .

Což, je-li tomu vždycky tak,
ať u teploučkých kamen
se z toho štěstí radují
a jury chválí. Amen.

XIII.

To všechno kolem uváživ,
kmet jeden moudrý žádá,
ať stipendium cestovní
vypíše slavná vláda.

To prý by bylo rozumné
a nejspíš pomoc jistá,
v cizině když by vzdělal se
nadějný stipendista.

Ať dva, tři roky mladý muž
tam na studiích tráví,
a o nich domů čtvrtletně
podává stručné zprávy.

Tam vzdělávat by mohl se
u slavných vědy světel,
vždy k princeznině nemoci
povšechný maje zřetel.

Tam u slavných by kapacit
vnik učenosti na dno
a zajisté by, vrátiv se,
již pomoc našel snadno.

A o tom, kterak princeznu
ten stipendista spasí,
nadšeně, krásně hovořil
kmet moudrý, stříbrovlasý . . .

XIV.

Tón mluvčího byl srdečný
a přesvědčivý — inu,
to víte, každý tatík rád
prospěje svému synu.

A jeho pan syn náhodou
byl medikem . . . však Fáma,
jež všechno ví, ta tvrdila,
že hrozný je to fláma.

Chronický tento medik byl
vždy všude, jen ne u knih,
však zato čile otáčel
se po kdejakých sukních.

Tu příchylnost až dojemnou
ke krásnějšímu světu,
to po svém papínkovi měl,
po stříbrovlasém kmetu.

Vždy jenom samá ženská byl
a divné věci kul tě,
prý jakživ ani neohřál
se vůbec na fakultě.

Knih nečet', jak to někdy již
u mladých pánů bývá —:
proč nechal Pánbůh navařit
po světě tolik piva!

Tak bezstarostně žije se
v tom pitek víru pestrém,
až milo při tom semestr
ubíhá za semestrem.

Mladému pánu bylo hej,
ať čas jen kolem chvátá,
vždyť o synáčka postará
se vlivuplný táta!

Dovedl proto učení
vždy vyhnouti se chytře —
však s tatínkovou protekcí
všem pěkně zraky vytře!

A dá-li Pánbůh, řadu let
ve zdraví ještě přečká. —
Z přírodopisu smysl měl
jedině pro slanečka.

Přednášky znal jen z doslechu
a kollej zvenčí pouze,
psát uměl, co by dovedl
podepsat směnku z nouze.

Sám nevěděl, jak octnul se
v semestru vždycky novém,
vždy s novou žízní po ránu —
byl klacek, jedním slovem.

XV.

Tak medicinu studoval,
tak chodilo to denně —
takový doktor nedoved'
by léčit ani štěně.

Tím ovšem ani chvíli se
netrápil jinoch čacký,
šel zítra zas na nový flám
s rovnými sobě klacky.

A když se pivo na chvíli
mu vykouřilo z hlavy,
v milostných pletkách nebýval
nikterak vybíravý.

Vždy kořival se střídavě
i svobodným i paním,
a přitom krejčí mohli si
uběhat nohy za ním.

I ševci po něm toužili,
i jiní živnostníci,
co k němu je tak vábilo,
sám nedovedu říci.

Jsou povahy, v nichž taková
jsou nevýzpytná kouzla —
šli za ním, někdy najednou
jich celá četa vklouzla.

A nejednou se u dveří
ta smečka maně sběhla —
šli za ním, jak za magnetem
chtěj nechtěj musí jehla . . .

Však neotevřel mladý pán,
jenž domů přišel k ránu,
a blaženě se spávalo
mladému tomu pánu . . .

XVI.

Můj dobrý čtenář laskavý
již přesvědčen jest asi,
jak nad tím synkem trápil se
kmet vetchý, stříbrovlasý —

Jak hořké slzy proléval
a v žalu nejednou si
rval nad tou hanbou šediny,
své sněhobílé vousy —

Jak nad tím synem nezdárným
pukalo jeho srdce . . .
Ne, — čtenář vždycky myslí si,
že sám je nad mudrce!

Tož aby čtenář věděl: ne,
zde převelmi se mýlí —
ne, starý otec nerval si
vlas vetchý, sněhobílý —

Ba naopak: ctihodný kmet
žil v přesvědčení stálém,
že — věříte-li? — jeho syn
je ve všem ideálem!

Že synáček je ničema
a hloupý jako špalek,
tím trápiti se, toho byl
kmet moudrý velmi dalek.

A vlastně ten kmet ctihodný
jen filuta byl, který
sám věděl, jak se domohl
své vlastní kariery.

Ni o synovu nebál se
a dával mu v tom lekce,
jak všeho lze se domoci —
ne ovšem bez protekce.

Ať jiným nechá učení,
svět, říkal, v tom se klame:
učení, moudrost, všecko to
jsou zbytečnosti samé!

A moudrý kmet děl synovi:
„Jeť ministr můj známý,
zač požádám, to učiní,
oč řeknu si, to dá mi!

Ať jiní dřou se, plahočí,
ty, synu, děkuj nebi,
že, bohudíky, učit se
ty nemáš zapotřebí.

Nech jiné starat se a dřít,
užívej světa zatím,
až přijde doba, milerád
slovíčko za tě ztratím.

Ve světě jiní hlupáci
s protekcí štěstí našli,
tys dovedl se narodit, —
a na ostatní kašli!“

Syn poslouchal tu moudrou řeč
a líně zívnuv, arci
za pravdu panu otci dal,
stříbrovlasému starci . . .

A v tom, se umět narodit,
moudrosti vězí kořen:
pro skvělou karieru byl
ten klacek jako stvořen!

XVII.

Co zatím tak se starali
o princeznino zdraví,
i o sebe, a v poradách
sestrkovali hlavy —

Co v anketách a komisích
se pracovalo parou
a pan král starostlivě se
radíval se Svou starou —

A jinoch, jenž měl moudrého
a ctihodného tátu,
co zatím nechvátavě tak
se chystal k doktorátu —:

Princezně žádná komise
ni rada nepomůže:
vzdor anketám a poradám
již byla kost a kůže.

A ze dne ke dni scházela
a tratila se, chudla,
že, s odpuštěním, byla již
tak jako za groš kudla.

Při chůzi, v každém kročeji,
jak hne se, kostmi chrastí,
jí mazat klouby musili
jakousi drahou mastí.

A nespomohou pilulky,
snad osvědčené jindy;
ni elixíry, letkvary,
ni bůh ví jaké bryndy.

Co přivoláno doktorů,
měl každý jiný nápad,
až na sebe se vespolek
nepěkně jali sápat.

Zlé vády zahostily se
do vědátorské obce —
král na ty pány doktory
již ráčil míti s kopce.

Litala ostrá „Zaslána",
nevedla ovšem nikam,
princezně bylo stále hůř,
vzdor dlouhým polemikám.

Pohledět na ni — královna
zaškytá v hořkém pláči,
a tu pan král již na všecko
zle dopálit se ráčí.

Prý dost už má těch tahanic
i učených těch rvaček —
v té zlosti ráčil doktorům
nadávat jako špaček.

Již nemoha se dívat na
dceřiny líce zbledlé,
dnes nevečeřel doma a
šel do hospody vedle.

XVIII.

Jak ráčil býti dopálen,
hněv jeho neznal mezí.
Že dceři nechce býti líp,
ví kozel, co v tom vězí.

Vznešené srdce otcovské
mučila bolest náhlá,
Nejvyšší Jeho obočí
pak zlověstně se stáhla.

To znali již: jak Nejvyšší
nos Jeho modrá, rudne,
tu všemu Jeho okolí
nadešly chvíle trudné.

Nejmilostivější pan král
až hrůza zle se katil,
kdo moudrý byl, ten moudře se
z dohledu Jeho ztratil.

A pan král uměl nadávat, —
byl vůbec, jakož děli
dvořané o Něm, fenomén
a talent ve všem skvělý.

Zázračným přímo věhlasem,
(jak dějepisci píší),
již v útlém dětství vynikal
nad všecky muže v říši.

A zvláště v nadávání vždy
byl mistrem nade všemi,
jsa nedostižným příkladem
a vzorem celé zemi.

Dnes panu králi zvláště se
nedobře jaksi vládlo —:
byl pondělek, a u králů
v ten den vždy měli prádlo.

Po celém hradě dnes tu čpí
mydlinek ostrá vůně,
a pak: sedmnáct kapitol
princezna věčně stůně — —

Ulevit nad tím ráčil Si
v nejšťavnatějších slovích,
bohatý slovník nadávek
stem obohatil nových.

Nakonec, aby na jiné
myšlenky přišel, pílí
s družinou na lov, aby Se
přec povyrazil chvíli.

Do lesů zajel hlubokých,
družina za Ním se psy.
Honěno marně sem i tam,
král propadal již skepsi.

Jen zajíc jeden, rheumatik,
položen v první leči . . .
Nejvyšší lovčí dostal nos
všech nosů v světě větší.

Král ráčil býti nevrlý
a mrzutý až běda,
tak jako naschvál, ne a ne,
zvěř se dnes vidět nedá!

Družina chvátá za králem,
zpěněné oře honí —
zvěř zatracená! Není dnes
potuchy nikde po ní!

Nejvyšší lovčí trne jen,
v úzkostech náhle bledne:
jen zajíc, jedna veverka
za celé dopoledne!

A bylo zatím k večeru,
výsledek pořád chudý:
jen jedna ještě kolčava
střelena všeho všudy.

Pan král zle jal se láteřit,
neráčil dnes mít štěstí:
ke všemu babu postřelil,
jež sbírala tu klestí.

Tu nejvyššímu lovčímu
pot všechen s čela nestek',
a již jít mohl do pense
a sebrat svých pět švestek . . .

S tím vzkazem k panu lovčímu
královský panoš pílí —
kéž byl by přišel trochu dřív,
či opozdil se chvíli!

V tom právě chrti vyštvali
z doupěte kdesi ježka
i sysla, oba zároveň —
v té chvíli volba těžká . . .

Taková smůla, jako dnes,
však přihází se zřídka:
sám panoš ještě postřelen
byl do pravého lýtka!

XIX.

A tu, jak lovčí chtěl se dát
do lítostného pláče,
najednou všichni spatřili
statného paroháče.

Byl dvacaterák, zkušený
a moudrý byl to jelen,
již o předloňském honu byl
do levé kyčle střelen.

A že až pověrčivě se
bál od té chvíle smrti,
hned zmizel v houští — za ním král
i družina i chrti.

Však jelenu se nejspíše
— a proč ne? — asi zdálo,
že dosud světa radostí
přec vlastně užil málo —

Snad vlastní kůži cenil výš,
než los ten, třeba skvělý,
být kdesi v panské ložnici
předložkou ku posteli —

Snad opravdu tak málo měl
ten jelen ctižádosti,
či myslil si, na tuhle věc
že snad je času dosti —

Nu, zkrátka: jelen statečný
provedl moudrý skutek:
jen lovce shlédnuv, obrátil
a horempádem utek.

A v jelení své řeči hned
si řekl: „Merci, pane,
mně na kobylku člověk se
tak snadno nedostane!“

Hup! A již potok přeskočí
a mezi stromy prchá
a letí, jako splaší-li
se automobil, mrcha!

Přes výmoly a kameny,
do houštiny a mlází
jak hopce, jen se ocásek
na konci hřbetu hází . . .

XX.

Král ráčil za ním — přes potok
oř bystrý skokem jedním
jej přenáší, a znovu dál —
jak vítr jelen před Ním.

I chrti hned se rozběhli,
však v potoce ta voda
jim byla chladná, — řekli si,
že plic by bylo škoda!

Byl jelen zatím daleko,
jak mrštně běhy natáh.
Ač vlastně nemá žádných pat,
král přece byl mu v patách.

A co se ráčil zabývat
tím nenadálým štvaním,
družina Jeho zůstala
daleko kdesi za Ním.

Král sám potuchy neráčil
mít o tom, kam a kterak
Jej hloubí lesa prožene
mazaný dvacaterák.

Hluboké strže, balvany
na míle kolem leží —
sklad pian v téhle končině
by prosperoval stěží . . .

A jelen, jako naschvál by
to dělal, dolů s kopce
a zase vzhůru, cestou vždy
tou nejsráznější hopce.

A čím dál, tím je hustší les,
a samé rokle, skály —
mazaný jelen pořádně
zatopil panu králi!

A dál tou cestou necestou
oř králův za ním kluše
v ten les, kde kolem na míle
nebylo živé duše.

A jelen v letu bláznivém
dál prchá, a louž nelouž,
stráň nestráň, kopec nekopec,
vždy za ním králův bělouš.

A kůň si myslí: „Dneska se
náš starý zbláznil! Už by
přec mohl míti rozum! Hrom
už do té panské služby!

Hle, dědek! Jako posedlý
mě žene! Odkud má ty
Své nápady? Vždyť někde tu
srazíme oba hnáty!“

Král nedbal jeho únavy, —
však vědět, co si o Něm
kůň Jeho troufá myslit, zle
by bylo s milým koněm!

Kol nevidět, než balvany
a strž, a rokli mnohou,
sem, co svět světem, doposud
nevkročil člověk nohou.

Král ráčil již být unaven,
i jelen zvolna vázne
v tom běhu . . . byli v pustině
až hrůza liduprázdné . . .

Snad, kdyby se byl protáhl
ten hon o malou trošku,
král byl by musil s koně slézt'
a zavolat si drožku . . .

Byl náhle v širém pralese,
v končině smutné, němé —
za šťastný Jeho návrat se
tu vroucně pomodleme!

XXI.

A náhle, jak už v pohádkách
to bývá: kde se vzala,
uprostřed lesa zjevila
se králi chatrč malá.

Stavěna byla v secessi,
(architekt chtěl se tužit),
i pohádkový ornament
byl místy vhodně užit.

Za materiál stavební
jí sloužil perník, — tak se
prý staví kdes i činžáky
dle osvědčené prakse.

A rostou jako v pohádkách
takové stavby ladné —
však činžák za den vyroste
a někdy za den spadne.

Ty činžáky — ba věru, mech
jen zřídka roste na nich,
však zde ta chatrč pradávno
již v plných byla daních.

A byla jako klícka, jež
se trochu stranou kloní —
kulečník, myslím, těžko by
se vestěhoval do ní.

Však o nevšední svědčila
architektově vloze:
tři lokte stála nad zemí
na velké můří noze.

Že slavný úřad stavební
k podivné stavbě této
dal svolení, při nejmenším
jest velmi podivné to!

Jen tak as mohla vzniknout
té stavby smělá hříčka,
že, bezpochyby, architekt
měl na radnici strýčka!

A to ví každé dítě, že
když do něčeho vloží
se strýček takový, je s ním
vždy požehnání boží.

Co zdálo by se nemožným,
i zázraky a divy,
pan strýček hravě dokáže,
ten hodný, starostlivý.

Byť oposice vzteká se
a nepotismem hrozí,
vždy v posled hravě potře ji, —
čím je to, vědí bozi!

Vždy nakonec je vítězem
po debat boji prudkém —
on chtěl, to stačí: nemožné
se ihned stává skutkem.

Takový strýček pořádně
když něčeho se ujme,
my ostatní jen zbožně se
kdes v koutku pokřižujme . . .

XXII.

Však čtenář stále do řeči
mi skáče, mne jen pleta —
my zůstali jsme, zdá se mi,
u chaty v koncích světa.

Od pradávna v té samotě
letitá bydlí dáma,
pod jménem Ježibaby jest
vzdělaným kruhům známa.

Byl životopis dámy té
v pohádkách mnohých proprán —
v operách, jakož zjištěno,
vždy zpívá mezzosoprán.

Z mladosti její málo zpráv
se dochovalo světu,
nevěděl nikdo, jak a kdy
a odkud vzala se tu.

Už kdysi dávno, pradávno
sem zavanul ji osud,
zda tenkrát mladší bývala,
svět nevypátral posud.

Jazýček měla dáma ta
jak ostří dýky břitký
a předla velmi dovedně
osudů cizích nitky.

Co kde se šustlo, neušlo
nic pozornosti její —
ve světě jedna dáma jen
v tom rovnat může se jí.

I leckde jinde mnohé jsou
i vševědoucí dámy,
však nade všechny vyniká
ta jedna — Pánbůh s námi!

Samotné Ježibabě se
vyrovnat může lehce —
zde z přílišné jen skromnosti
být jmenována nechce.

Té o mne-li kdys náhodou
zavadí pohled letmý,
mně rázem zatají se dech
a před zrakem se setmí.

A padnou na mne úzkosti,
jest ve mně duše malá
zbabělým strachem, že i mne
by do prádla si vzala.

Ji potkat, celý boží den
mně horko jest i zima,
mně zuby jektají a mám
hned mžitky před očima.

Ta dáma velevážená
má jazyk jako břitva,
jím nad obyčej dovedně
svých bližních ledví pitvá.

Ať kdokolivěk hrůzu má
z klepavých ženských: zkrátka
ty nejostřejší vedle ní
jsou pouhá nemluvňátka.

I ji, ač jenom potají,
zvou lidé bezohlední
zlým slovem, — já však posvátnou
vždy úctu měl jsem před ní.

A když jsem zřel, jak osudy
všech lidí hbitě spřádá
na malíčku svém, věřte, mráz
vždy přebíhal mi záda.

Na koho ona jedenkrát
pohlédne trochu ostře,
nad celým jeho životem
hned černý mrak se prostře.

A koho ona do prádla
si vezme jak se sluší,
v té chvíli bůh ať milostiv
je hříšné jeho duši!

Ten pohled jeden dostačí,
a člověk cítí: zle je . . .
má horečku a po čele
studený pot se leje . . .

(Za poshovění maličko
zde prosí autor, co by
se probral z náhlé mrákoty
a z nenadálé mdloby.)

Nu, již to přešlo — leknutí
to bylo přenáramné:
mně totiž zdálo se, že teď
hleděla právě na mne . . .

A věřte, při té myšlence
mi dosud volno není,
na celém těle chvěji se
jen při tom pomyšlení . . .

(Však, čtenář milý odpustí —
necháme toho zatím:
sám nevím proč, však veškeru
svou kuráž náhle tratím . . .)

XXIII.

O Ježibabě po kraji
šly mnohé zvěsti divné;
i porculán prý chytne, když
naň panička ta plivne.

To ostatně nechť vyzkoumá
kdo chce; my víme, že se
jí prostě zalíbilo žít
v hlubokém, pustém lese.

Však co ji k tomu přimělo,
žít v tomto odloučení,
my nevíme, a ostatně
nám po tom pranic není.

Jak dlouho moudrá dáma ta
v chatrči lesní vládne,
žel, o tom nezachovaly
se letopisy žádné.

Nadarmo, zdá se, romantik
v tom tajnou lásku hledá:
tu bábu byl by miloval
nějaký blázen leda.

Má kníry, že by kadet jí
moh závidět, a šišlá
a zubu v dásních neměla
už tenkrát, kdy sem přišla.

Za dlouhý život mnohá jí
zkušenost byla dána,
vždyť měla snad už více let
než sama Prašná brána.

Za vzácnou trvanlivost, jež
jí krásným byla věnem,
prý „Klub za Starou Prahu“ jí
jmenoval čestným členem.

XXIV.

Pan král, jak víme, v lese tom
jelena ráčil štváti, —
však v jedné kapitole jsme
strach měli, zda se vrátí.

Řízením vyšším bylo as,
že jelen, žádný břídil
v parforsním honu, právě sem
v ta místa běh svůj řídil.

Zde kmit se, kol té chatrče
na můří noze, a tu,
jak spatřil král tu podivnou
Ježibabinu chatu,

V té chvíli jak by v zem se bý
propadl štvaný jelen,
ten tam byl, zmizel, přehořce
královským lovcem želen.

Byl přelud, jenž se rozplynul,
či v skryté skočil doupě?
Král, smí-li se tak říci, teď
se tvářil dosti hloupě.

I sháněl se v té zásobě
slov, jež vždy nosil v hlavě,
po slůvku, jímž Své pocity
by oděl přiléhavě.

I našel jedno, svérázné,
byť nekrálovské dosti —
však výraz onen vymyká
se širší veřejnosti . . .

XXV.

A náhle cítil, v sedle že
se udrží jen stěží —
vzezření měl, jak obvykle,
neobyčejně svěží.

Strach byl, že náhlou slabostí
s bělouše Svého spadne;
i pokoušel se s koně slézt,
však nebylo to snadné.

Měl vyborného koníka,
znamenitého běžce, —
na koně Jemu pomohli,
však dolů šlo to těžce.

Po mnohých marných pokusech
konečně přece ssedav,
obejít ráčil chatrč a
též ráčil býti zvědav,

Zda náhodou snad v chatrči
kdes na polici není
zbytečné láhve cognacu —
(jen tak, pro posilnění!).

Na dveřích našel tabulku —
zrak Jeho byl již slabý,
však vidno bylo Mu, že jest
u Mme Ježibaby.

Pod jejím jménem narychlo
si ještě přečet řádku,
že ordinuje všechny dny
krom nedělí a svátků.

I otevřel. (Král nemusí,
jak známo, nikde klepat.)
A spatřil Ježibabu, jak
ji právě spánek přepad.

Král, jehož bystrý posudek
i bystrý rozhled světem
byl všemi chválen, ještě když
byl ročním nemluvnětem,

Královským důvtipem Svým hned
rozpoznal, takřka parou,
že navštívil tu bezděky
čarodějnici starou.

Tři lidské lebky na stole,
Ježibabino stáří,
to všechno zřejmě náleží
tu spolu k inventáři:

Tři lebky zvířat ve kruhu,
jejž tvoří lebky ptačí
na podlaze, to k živnosti
čarodějnické stačí.

Čarodějnice spí, a hle,
po levé straně u ní
veliký, černý medvěd, a
jak zdá se, taky chrunî.

A ještě něco: vlkodlak,
hle, první, druhý, třetí
od krbu svítí očima . . .
i nebojte se, děti!

Král zakašlal, a babizna
promnula drobná očka, —
jí v klíně předla nezbytná
v těch okolnostech kočka.

A zahuhňala (— o dámě
tak mluvit je mi těžko,
však již mi račte odpustit,
vážená černokněžko!)

„Zabloudil pan král, chichichi,
má chaloupka jej vábí,
když panská moudrost selhala,
jde ptát se staré báby!"

Pan král odložil korunu
na lavici, a šátkem
pot utřev, ráčil odvětit
po uvážení krátkém:

„A kterak uhodla jsi, že
jsem králem?" ptal se zdiven.
A nato ona medvědu,
jenž procit: „Starý, jdi ven!"

A medvěd, cosi mruče, se
pomalu dveřím blíží —
nemějte strachu, děti: ten
nikomu neublíží!

A Ježibaba králi dí:
„Medvídek, pane, tu ten
je vlastně člověk zakletý,
a proto je tak smuten!

Byl hodný člověk, pořádný,
je tichý jako kotě —
nu, ve špinavé ruce pad
mé konkurenci, slotě!

Můj konkurent, zlý čaroděj,
chlap špatný, mstivá duše,
ze žárlivosti v medvěda
jej zaklel jednoduše.

Prý do zelí mu lez, a tím
hněv zlého dědka vzbouzel —
teď já chudáčka léčit mám
z těch čárů a zlých kouzel.

To sice tvrdý oříšek,
však metoda má skvělá
vyzraje na to, chichichi, —
nu, dělá se to, dělá!"

Po zádech panu králi mráz
při téhle řeči běží —
vzezření Jeho, jako vždy,
je ku podivu svěží . . .

Medvědův osud Otcovské
to Jeho srdce bolí —
Svou odpověď si nechal až
do příští kapitoly.

XXVI.

„Dovolte, paní . . .“ králův zrak
se oním smě em točí,
kde vlkodlaků svítily
ohnivé, rudé oči.

„Rád byl bych informován — co
tu s těmi tvory? Taky
snad zakletými lidmi jsou,
či vskutku vlkodlaky?“

„Ó, ti jsou praví. V pohádkách
se vždycky najdou tací,
já, abych řekla pravdu, mám
je zde pro dekoraci.

Na lidi vždy to působí,
obraznost jejich svádí
čím víc, tím líp . . . a vůbec je
v pohádkách mají rádi.

Však jelena zde mám, a to
je případ zvláštní. Dá mi
poněkud ještě práci, — však
jen zcela mezi námi —“

„Co je?“ Král vzpomněl jelena,
jenž, neporoučev ani
se Jemu, tady zmizel kdes —
„A co ten jelen, paní?“

„Je princ, v jelena zakletý
zlou macechou. Já chci to
zas nějak spravit — u mne je
v léčení, incognito.

To případ velmi těžký je,
doposud nevím, co s tím,
však doufám, toho zakletí
že přec jej nějak zhostím.

Mně je ho líto, chudák princ
osudu hořce klne,
to pobíhání po čtyřech
prý není pohodlné . . .“

S tím pan král v duchu souhlasil,
neb sám by nechtěl za nic
být jelenem, jak nešťastný
zakletý onen panic . . .

XXVII.

Zde král si znovu vzpomněl na
svou milovanou dceru —
že jelen ved Jej právě sem,
řád měl by dostat věru!

Zde kyne spása! Jedině
zde pomoc bude jistá!
Co zatím král si začátek
Své řeči v hlavě chystá,

Dí Ježibaba: „Vím, já vím,
vždyť to by bylo pěkné,
bych nevěděla! Všecko vím
dřív, než kdo co mi řekne!

Máš dcerku. Stůně. U dvora
je smutek, strach a nelad —
já vím, já vím. Nic prozatím
se tady nedá dělat.

Princezna uzdraví se v den,
(to ve hvězdách se vidí),
až nalezne a zjistí se
nejšťastnější všech lidí.

Až ten se najde — a to snad
je přece velmi snadné:
v týž den jako když s princezny
ta nemoc její spadne.

Toť vše. Kdo hledá, nalezne —
moudřejší rady není.
A jsem tak smělá: vyprosím
si doma poručení . . .“

A k tomu ještě přidala
ctihodná žena tato,
dřív ještě, než se odhodlal
sám požádat ji za to,

Elixír vlastní výroby,
jejž v apatyce žádné
koupiti nelze: po něm hned
o kolik roků zmládne...

Kalíšek vypil — sapristi,
to zázračná je šťáva,
nad cognac: cítil, kterak se
o léta mladším stává!

Král, Jeho Milost, velice
tím potěšen, chtěl se jí
též honem něčím zavděčit
co nejmilostivěji.

Přemýšlet ráčil, kterak by
učinil vhodně zadost
královské vděčnosti Své, čím
i jí způsobit radost...

Honorář její vypadl
dost hubeně a tence:
ji tajnou radou jmenoval
s titulem: „Existence“.

XXVIII.

Medvídek, čímsi poplašen,
se chvatně vracel zvenčí
v té chvíli, kdy král šlechetně
zásluhu poctou věnčí.

Zkušeným okem vyhlédla
ven paní tajná rada —
v tom, hle, královská družina
již do chaloupky vpadá.

Radostí, že tak šťastně tu
královu našli stopu,
div nevráželi hlavami
do nizoučkého stropu.

V povinné úctě všichni se
tu sotva divit stačí,
jak Jeho Milost pojednou
o deset let je mladší.

Král všemu, co tu sběhlo se,
sám velice se divě,
pak s její Existencí se
rozloučil milostivě.

Dočkati nemohl se již
a spěchal, již jen aby
vyřídit mohl doma vzkaz
od moudré Ježibaby.

A ještě jednou blahopřál
jí k povýšení tomu,
jehož se dnes jí dostalo,
a spěšně chvátal domů.

Tu venku, zcela vyměněn
a jaksi všecek nový,
zřel, jak princ-jelen klidně si
po dnešním štvaní hoví.

Že nebyl pouze jelenem
a hodnost měl i jinou,
zasalutoval před králem
svou přední končetinou.

Radostí bělouš rozřehtal
se, s králem domů běže,
dnes ještě zvlášť král vypadal
neobyčejně svěže.

Veliký jásot z toho byl,
že šťastně král se vrací —
dnes ovšem neobešlo se
to bez illuminací . . .

XXIX.

Nazítří potom ráčil se
král vzbudit záhy ráno —
nejšťastnějšího toho kéž
nalézti jest Mu přáno!

Nic snazšího . . . Vždyť denně vždy
tak vládní listy píší:
nejšťastnějšími lidmi jsou
poddaní v Jeho říši . . .

Po vůli královč to hned
všem rozhlásila vláda,
že blaho země seznam všech
nejšťastnějších si žádá.

Patriotická povinnost,
tak řeklo se, zde velí,
by seznam těchto šťastlivců
byl úplný a celý.

Král z nich pak Sobě vybéře
jednoho po Své chuti,
a ten, na něhož padne to
Nejvyšší rozhodnutí,

Královým zetěm stane se,
neb právě on, ten pravý,
prý Osudem je předurčen,
princezně vrátit zdraví.

Neuschla ještě úřední
vyhláška na zdích města
a těmi šťastlivci se již
netrhla ani cesta.

A vskutku, byla úroda
jich skvělá: najednou tu
sta, tisíce se hlásí jich
z nejzazších země koutů.

Král otcovskou měl radost, že
v království Jeho jesti
tak vpravdě skvělý nadbytek
požehnaného štěstí . . .

Zřel mezi nimi studenty
i muže vědy, herce
i politiky — všichni chtí
pomoci Jeho dcerce.

Zde nadšeně se přihlásil
básnílek vedle snoba,
královským zetěm chtěli se
nezištně státi oba.

Idealisté byli tu
i sobci, lidé rázní
i stydlaví, a mudrci
sem spěchali, i blázni.

Z konservatoře rovnou sem
jun pílí dlouhovlasý,
i pekař z dílny — princeznu
prý oba jistě spasí.

Tu všichni nejšťastnější jsou:
cholerik, melancholik —
co světem svět, tak pospolu
nebylo štěstí tolik!

Zástupci šlechty byli tu
i vysokého kleru,
z nich všichni byli ochotni
si zlepšit karieru.

Byli tu rovní, hrbatí,
i slovutní, i nicky,
a jeden mlčel, druhý si
zařečnil dryáčnicky.

Doktoři práv, i klienti
jich různí přišli spolu,
elegán, tulák, abstinent
i ctitel alkoholu.

Sem štědrý spěl i lakomec,
sem hlídač z boudy mířil,
sem přišel mluvka, nemluva,
i šetrný, i hýřil.

Zde vážné filosofy zřels,
i vtipálky, i tupce,
i slavný generální štáb
zde nebyl bez zástupce.

Sem naděje, že s princeznou
jej spojí užší páska,
přivedla snílka, bankéře,
asketu, břichopáska.

Z účtárny přiběh ředitel,
z obchodu přilít commis
i se šéfem, jenž výhodný
má bankrot na svědomí.

Nakladatelé krváků
i autoři těch zvěrstev,
po maturitě jinoši
i páni z ministerstev.

Ti, kdo již všeho užili,
i hoši, o „Ní“ snící,
i biografů, koncertů,
divadel návštěvníci.

I majitelé titulů
tři metry dlouhých, výsad
a řádů; jiní, šťastni, že
se mohli k oněm lísat.

I orátoři proslulí,
byť v pravopise slabí,
i ti, jimž stačí ke štěstí
horizont jejich žabí.

Hokynář s drobnou akcií,
jež začínala stoupat,
lvi salonů, i rytíři
z předměstských rváčských doupat.

Hle, poslanec, jenž ohromný
měl úspěch, nečekaný:
dnes v půlhodině založil
dvě politické strany!

Bohatci, chudí, lichváři,
(těch bylo nejvíc, na sta),
sem vzácný výkvět poslala
i dvořenínů kasta.

Takové množství bylo tu
těch nejšťastnějších, že těm
šťastlivcům všem přec nemožno
královým stát se zetěm . . .

XXX.

Všem štěstí z očí zářilo —
však zdání často šálí.
Z těch nejšťastnějších těžko lze
si vybrat panu králi.

Některé oslovením Svým
Sám ráčil vyznamenat —
z nich první vlastně, bohužel,
byl velmi šťastně ženat.

„Jsi šťasten?“ — „Dosud nepřišel
jsem jí na žádné spády...“
Král ráčil k němu obrátit
se Nejvyššími zády.

„A ty?“ Zřel muže, jehož vliv
zázrakem denně vzrůstá,
oč velkou mají zásluhu
ta jeho velkoústa.

Orátor byl to proslulý,
po širých vlastech známý
zejména tím, jak vynikal
mlácením prázdné slámy.

„Jsi šťasten?“ — Valný řeči proud
z úst mluvkových se valí
jak uragan — král postoupil,
jsa blaha země dbalý.

„A ty —?“ Muž mladý, elegán,
oděný velmi hezce.
„Jsem, Veličenstvo, literát
a k tomu vynálezce.“

„A šťasten?“ „Tuze. Hrdě jdu
domácí, chudou líchou,
neb slovo vynalezl jsem,
jež provždy jest mou pýchou:

Zesperantiti... přeložit
do esperanta totiž...“
(Oh, s těmi nejšťastnějšími
je, zdá se, notná potíž!)

„I orohožovaná zem’
jest vynález můj vlastní,“
dál básník mluvil... ejhle, čím
jsou někdy lidé šťastni!

Král „hezky, tuze hezky“ děl
a pokračoval v chůzi.
Hle, mládec... právě kojil jej
prs dramatické Musy...

Ba právě, stopy kojení
tu ještě zříti: stéká
mládenci kolem bradičky
zůstalá krůpěj mléka.

„Jsi šťasten?“ — „Velmi, velice,“
vyhlásil jinoch bystře.
„Dnes po prvé mi v kavárně
pikulík řekl: mistře!“

Hle, co je štěstí ve světě!
Jak blízké a jak snadné!
Jen ruku po něm vztáhnouti
a samo ve dlaň spadne!

Král ani vědět nerácil,
co na to říci . . . „Což ty?"
dál pozeptal se krásného
oficiála z pošty.

„Jsi šťasten?" — „Jako já? A jak!"
tázaný nato skromně,
„smím nosit uniformu . . . toť
největším štěstím pro mně!"

Král „hezky, tuze hezky" děl
a Jasné čelo stínem
se zahalilo. Stanul před
uctivým dvořenínem.

„Jsi šťasten?"—„Nejšťastnější jsem,"
v radostném vzlykal pláči
dvořenín šťastný, „že sám král
mluviti se mnou ráčí."

Král „hezky, tuze hezky" děl.
V tom spatřil muže — to-li
jest onen čacký medik ze
čtrnácté kapitoly?

Toť vskutku on. Že hlava byl
vždy geniální, chytrá,
za praktikanta přijat byl
do ministerstva vnitra.

Za ruku jej tam dovedl
před čtrnácti dny asi
papínek jeho, moudrý pán,
kmet vážný, stříbrovlasý . . .

V těch čtrnácti dnech, otcovou
se radou vždycky řídě,
den ze dne stoupal, každým dnem
jsa výš v hodnostní třídě.

Při papínkově protekci
nebylo vlastně divu:
je presidentem „Ústředny
pro rozumění pivu“.

Postupovati bude-li
i nadále tak zčerstva,
pozítří snadno bude již
předsedou ministerstva.

Pan král, jak před ním zastavil
se na Své cestě bludné,
si ráčil všimnouti, jak nos
mladého pána rudne . . .

Znalecky poznamenal jen
své „tuze hezky, tuze“,
čímž pro dnes byla skončena
šťastlivců valná schůze . . .

XXXI.

Nazítří řada šťastných těch
až povážlivě zřidla, —
jeť štěstí motýl těkavý
a, bohužel, má křídla.

Byl včera tady mladý muž,
jenž plaché sny své protkal
blouzněním o Ní, kterou dnes
již v parku s jiným potkal . . .

Hle, autor pomníku, jenž pěl
na svou modernost ódy,
však zítra viděl, pomník ten
že zas už vyšel z módy.

Tu jockey byl, jenž vítězem
byl včera při dostizích —
dnes při „očku", žel, peníze
jsou zas již v rukou cizích.

Gentleman, jenž se honosil,
jak jeho štít je čistý —
Dnes usvědčen, že posílá
zlé, anonymní listy . . .

Z hotelu portýr, kterýž si
tak velkých zásluh dobyl
o lidstvo, že sám perský šach
jej řádem přiozdobil —

Dnes jiného zřel portýra,
a řevnivostí zněměl:
ten řády nejen na prsou,
však tři i na břiše měl.

Kdos včera nejšťastnějším byl,
že kdosi blahosklonně
nabídl jemu viržinku,
když byla nouze o ně —

Týž včera nejšťastnější tvor
dnes ubohým je tvorem —
ta ohnivzdorná viržinka
jej udolala skorem . . .

A jiný: včera nadšeně
jej na ramenou nesli —
dnes je jim cizí; zase jdou
již za jinými hesly.

A ještě jiný v těchto dnech
byl právě na vrcholi
myslitelného štěstí: byl
klavírní zbaven školy

Nad bytem svým - - dnes opět v nic
se rozplynula čáka
na ticho, klid: dnes zas již tam
operní škola kráká . . .

XXXII.

Včerejší audiencí král
byl utrmácen málem —
děl stokrát: „Tuze hezky“ — och,
je těžké, býti králem!

Tak minul prvý, druhý den
a minul i den vterý —
žel, neobjeven doposud
záchrance Jeho dcery.

Habaděj štěstí ve světě,
však blíže-li se zkoumá,
to divné lidské štěstí vždy
nějakou vadu svou má.

Tak blízké jest a snadno tak
je lidé chytit mohou,
však chytnou je a spatří, že
je na hliněných nohou...

Je štěstí... jest i v neštěstí,
i v bídě, smutku, v hoři,
kdo za to, že tak často sám
si člověk peklo stvoří!

Závisti sobě cení výš
nad samo štěstí: v hrudi
mu hlodá, denně jí
se ztravuje a trudí.

Je štěstí: v sobě hledati,
ne u jiných je račte — —
však pěkně prosím: ještě se
mi v posled nerozplačte!

A tož: král tedy nakonec
na radu žurnalistů
dal velký inserát do tu-
i cizozemských listů.

Ohlásil všem a každému,
nikoho zkrátit nechtě:
statečné, chrabré armádě
i vezdy věrné šlechtě,

I všem Svým věrným poddaným
mužského rodu: žetě
z nich nejšťastnějšího chce mít
za Svého pana zetě . . .

Vyzvání znělo srdečně,
končilo přípovědí,
že, dá-li Pán bůh, celou říš
princezna jednou zdědí.

Pro ty, kdož by se hlásili,
určeno přesné datum —
říš celá s touhou hleděla
vstříc milým kandidátům . . .

XXXIII.

Což, hlásili se . . . Čtenář-li
tři kapitoly vrátí
se zpět, jsou pohromadě tam
ti šťastní kandidáti.

Však pana krále přemohla
jich přehlídka, a Jemu
by ulehčili, předali
tu práci raděj sněmu.

Za každou stranu voleni
dva delegáti, celkem
pracuje třicet poslanců
o tomto díle velkém . . .

Však zatím tajní zjistili
nejšťastnějšího vskutku —
(ti lidé vidí, toť se ví,
vždy všem až do žaludku!).

Ač ve vrozené skromnosti
jim bránil se vší silou,
nepopustili; ke dvoru
přivlékli oběť milou.

Netuše zlého, upadl
do nastražených tenat.
Byl sice starší muž a již,
a sice šťastně, ženat —

Má hezkou ženu, má ji rád,
má hezké, zdravé děti,
sám hezký jest, i zámožný,
že lze mu záviděti —

Zjištěno o něm, že, ač se
být nejšťastnějším vzpouzí,
v životě celém netrpěl
ni nemocí, ni nouzí —

Měl žaludek, že hřebíky
by jako nudle spolyk
a ztrávil: mohl před jídlem
sníst párků bůhví kolik —

Co živ byl, nepotkala jej
nejmenší nikdy svízel,
i za hloupost vždy jenom vděk,
uznání, pocty sklízel —

Byl vážen, lidem příjemný,
zdráv jako buk, a tamo,
kam dospět chtěl, vždy strčilo
jej štěstí jeho samo —

Neplatí činže, zůstáváť
u svého pana tchána,
i paní tchyně dávno již
je šťastně oplakána —

Za plných pětatřicet let
od jinošství, za čas ten
celičký vždy a ve všem byl
zúplna, cele šťasten . . .

A stále, v celé době té,
za celý ten čas dlouhý
nepoznal jiné starosti
a neměl jiné touhy,

Než aby někdo zařídil nám český salon: to jen by chtěl, pak již by v životě byl zcela uspokojen . . .

XXXIV.

Šťastlivce vedli ke dvoru,
však tam byl zmatek právě —
ni sluchu nikdo nedopřál
radostné jejich zprávě.

Byl shon a šum, cos hrozného
se přihodilo dnes tu,
že po obědě i sám král
dnes přišel o siestu.

Byl zmatek, lítání sem tam,
domněnky, řeči, ptaní —
zmizela z hradu pojednou
královna, stará paní.

V zoufalství poznal starý pán,
že manželka, ta hodná,
zázračný našla elixír
a vypila jej do dna . . .

Král zkameněl tu leknutím,
princezně dech se úží,
že, s odpuštěním, najednou
dostala husí kůži.

Té prázdné lahvičky se král
v Svém němém žalu chopí, —
po královně, žel, nebylo
nejmenší nikde stopy.

Zlým tušením jat, starostmi
Svou těžkou hlavu kloní,
och, bál se, že ten vzácný lék
je příliš silným pro Ni . . .

Pak nalezli ji — chodbou šli
po hlasném dětském pláči —:
hle, Její Milost v nemluvně
změněna býti ráčí . . .

XXXV.

Jak bývá ve všech pohádkách,
že pokaždé v čas pravý
se náhle zjeví ten, kdo zas
vše náležitě spraví:

Hle, její Existence je
zde, paní tajná rada —
než, kdo to s ní? Ta postava
tak svěží, křepká, mladá —

Ba právě, princ jak z pohádky,
že o takových nezdá
se dnešním princům: na čele
plá jemu zlatá hvězda . . .

Princ, na němž kazu nebylo,
ni sebe menších slabin,
zářící štěstím —: někdejší
pacient Ježibabin . . .

Král, Jeho Milost, bystrý měl,
široký rozhled po všem
a hned se ráčil dovtípit . . .
zakletý princ, nu ovšem!

V té právě chvíli princezna
po zdraví paní matky
šla zeptati se — na prahu
krok její stanul vratký.

Princ hledí na ni, zmatenou,
je postrašena a má
ve tváři úzkost, co a jak
se děje s drahou mamá . . .

To byl jen mžik, na princeznu
tak bledou hleděl, a s ní
se potkal zrakem: ejhle, jak
se její líce jasní!

Do tváří červeň vrací se,
postava všecka živne, —
princ kouzel zbaven, ale s ní
se děje kouzlo divné . . .

Však zatím všechna péče všech
zde soustředěna na to,
by bylo s Její Milosti
to mocné kouzlo sňato.

A moudrá Ježibaba již
Ji svojí vědou nutí,
by z přílišného dostala
se toho omládnutí.

Tož odešli a nechali
je o samotě obě —
pět minut poté zoubky již
dostalo malé robě.

Zas dvéře otevrou se, dvůr
zvěst přeradostnou lapá:
nemluvně právě ráčilo
říc prvně: „mamá, papá.“

Po půlhodině hlášeno
jest paní tajnou radou,
že právě učí chodit již
svěřenku svoji mladou.

A hlásí dál — svit pýchy byl
v radostné tváři odlit —:
holčička umí růženec
již francouzsky se modlit.

Do večera těch pokroků
tu ještě více bylo:
již děvče umí nadávat
i anglicky, až milo.

Že král byl velmi potěšen,
jest ovšem samozřejmé —
i my na Jeho radosti
dětinnou účast mějme.

Dál Její Milost úžasné
pokroky stále činí —
ó, moudrost Ježibabina
je vzácné dobrodiní!

Do týdne vše se spravilo . . .
Dřív byla k šedesáti —
po přání Svém zůstala na
dvaatřicítce státi.

Proč, nevím, Jeho Milost král
se trochu tomu brání —
a princezna? Je přešťastna,
děkuji za optání.

Někdejší smutnou princeznu
poznali byste stěží,
tak byla všecka růžová,
usměvavá a svěží . . .

Princ vyprávíval princezně,
k ní láskou přímo třeště,
jak bývalo mu krušno, když
v tom zakletí byl ještě.

Princezna poslouchala jej
se živým zájmem ... o tom,
co mluvil, dlouho do nocí
vždy blouznívala potom.

„Když jelenem byl,“ řekla si
a úsměv hrál jí rtoma,
„dost naběhal se a tím spíš
sedávat bude doma ...“

Ó, při něm nikdy princezna
se netrápila nudou —
vím, čtenář dávno uhodl,
že z toho svatby budou ...

A byly vskutku ... (Ale to
již necháme si, vězte,
do kapitoly poslední,
do třicáté a šesté.)

XXXVI.

I přišel plesat všechen lid,
vše zvědavostí hoří,
krém společnosti vstupenky
měl platné pro nádvoří.

Svatební hosté scházeli
se zatím v kathedrále,
ministři, tajní radové,
vyslanci a tak dále.

Krém společnosti stále rost,
nechyběl nikdo známý,
svým kloboukům se navzájem
obdivovaly dámy.

Zvlášť paní N., vždy moderní
a pokroková žena,
v toilettu „dernier cri"
dnes byla oblečena.

Až z Paříže si nádherný
přivezla klobouk schválně —
slyšeti stále pouze ji:
„Báječně! Kolosálně!"

Nedočkavostí filmoví
operatéři prahnou
a pobíhají semotam
zbytečně chvíli drahnou.

Hleděli věrní poddaní
uctivě na dvořanstvo,
než dostaví se Nejvyšší
i jen vysoké panstvo . . .

Král objevil se — desátá
odbyla právě s věže —
jak obyčejně vypadal
neobyčejně svěže.

Krom radosti nad princeznou
zaplesal v duše hloubi
i nad tím, že dnes o svatbě
Mu nevrzaly klouby.

Tak blahovolnou veselost
mít ráčil ve Svém oku —
byl by mu hádal vládní tisk
nanejvýš třicet roků.

Královna štěstím zářila,
jak bývalo jen zřídka:
slušela Její Milosti
dnes ta dvaatřicítka . . .

Princezna blahem neví, jak
tu slavnou chvíli přečká,
osmnáct metrů délky má
svatební její vlečka.

Princ, jenž i jako králův zeť
chce zůstat milým, prostým,
dnes ve stříbrný přioděl
se Lohengrinův kostym.

Na stříbrolesklém brnění
má přišity své řády —
nevěstě radost chvěje se
urozenými zády.

Byl k tomu ještě oblečen
do blankytného pláště,
na čele zlatá hvězda se
dnes třpytí zcela zvláště.

Někdejší medvěd, zradostněn
a šťasten nad výsledkem
Ježibabiny péče, byl
o svatbě panem svědkem.

Dřívější jeho zakletí
výchovný mělo účel —
teď spokojen si do vousů
po dlouhém zvyku bručel.

A druhým panem svědkem byl
nejšťastnější ten kdosi,
jenž princeznu si vzít měl a
ten salon v hlavě nosí.

A hle, čeho se dočekal
v svém žití, trudu prostém:
v salonech Jejich Milostí
přešťastným bude hostem . . .

I paní tajnou radu dnes
hostila svatba tato,
však její Existence se
oholit dala na to!

Nádherná byla kantáta,
byl skvělý „primo alto“,
jen tenor při vysokém C
tak nějak vedle bral to . . .

Hmoždíře zněly, kadidlem
byl celý kostel v mlze,
a šátky byly mokré, že
z nich ždímat mohl slze.

A nevěsta tak blažená,
tak byla krásná, sladká,
z ní věru mohla radost mít
královská paní matka . . .

A potom byla hostina,
jak při veselkách bývá —
až Pán bůh bránil, kolik se
tu vypilo dnes piva.

Princ, ten se jenom objímal
s princeznou, s panem králem —
byli by při té hostině
šampaňské pili málem.

A byla radost veliká
po dálném, širém kraji — —
vždyť lidé často pro hloupost
si nohu za krk dají!

RAISOVY SPISY.

1. **KALIBŮV ZLOČIN.** Podhorský obraz. Vydání osmé. Stran 230. Brož. . . . . Kč 15·—
2. **PANTÁTA BEZOUŠEK.** O jeho radostech a starostech. Vydání deváté. Stran 316. Brož. . . . . Kč 20·—
3. **PANIČKOU.** Podhorský obraz. Vydání šesté. Stran 221. Brožované . . . . Kč 20·—
4. **RODIČE A DĚTI.** Vydání šesté. Stran 204. Brož. . . Kč 12·—
5. **MEZI LIDMI.** Vydání šesté. Stran 214. Brož. . . . . . Kč 12·—
6. **ZA SVĚTEM.** Dva obrazy z hor. Vydání sedmé. Stran 152. Brožované . . . . Kč 14·—
7. **SIROTEK.** Kus života. Vydání páté. Stran 256. Brož. . Kč 24·—
8. **LOPOTA.** Podhorské obrazy. Vydání sedmé. Stran 329. Brožované . . . . Kč 25·—
9. **ZAPADLÍ VLASTENCI.** Podhorský obraz. Vydání sedmé. Stran 462. . . . . Kč 35·—
10. **POTMĚCHUŤ.** Povídky a kresby z podhoří. Vydání šesté. Stran 176. Brož. . . . . Kč 16·—
11. **PŮLPÁNI.** Dva obrazy. Vydání páté. Stran 246. Brož. Kč 15·—
12. **ZÁPAD.** Pohorský obraz. Vydání šesté. Stran 375. Brož. Kč 30·—
13. **VÝMINKÁŘI.** Povídky a kresby z podhoří. Vydání šesté. Stran 188. Brož. . . . . Kč 10·—
14. **NA LEPŠÍM.** Podhorský obraz. Vydání čtvrté. Stran 528. Brožované . . . . Kč 30·—
15. **HORSKÉ KOŘENY.** Vydání osmé. Stran 184. Brož. . Kč 15·—
16. **STEHLE.** Podhorský obraz. Vydání šesté. Stran 422. Brožované . . . . Kč 30·—
17. **Z DOMOVA.** Básně. Vydání čtvrté. Stran 125. Brož. . Kč 4·50
18. **KÁČA a jiné obrázky.** Vydání šesté. Stran 212. Brož. Kč 16·—
19. **TROCHU VŘESU.** Kresby. Str. 162. Brož. . . . . . Kč 6·—

20.—21. **O ZTRACENÉM ŠEVCI.** Horský obraz. Díl I. Stran 467. Brož. Kč 20·—. Díl II. Stran 722. Brož. . . . . Kč 40·—

Ve vydávání se pokračuje.

Lze objednati v kterémkoli knihkupectví nebo v

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ GRAFICKÉ UNIE A. S. V PRAZE.

Knihkupectví Unie v Praze, Národní třída 20, v Louvru.

UNIE
PRAHA